

En andra linje i politiken

Berättelse

Ofta delar man in politik i höger och vänster. Den linjen handlar mest om pengar och ekonomi. Till exempel: ska skatten vara hög eller låg? Ska samhället ge mycket eller lite i bidrag? Det är gamla och vanliga frågor.

Men allt i politiken handlar inte om pengar. Det finns också frågor om miljö, om mångfald, om hur vi ska leva och vad som är rätt och fel. För sådana frågor räcker inte alltid höger och vänster.

Därför har forskare gjort en till linje. Den kallas GAL–TAN. Det är en modell som statsvetare använder. GAL betyder grön, alternativ och frihetlig. TAN betyder traditionell, auktoritär och nationalistisk. Linjen visar hur man tänker om till exempel natur, livsstil och kultur.

Det är viktigt att veta en sak: GAL–TAN är bara en modell. Det är ett verktyg som forskare använder för att förstå. Det är inte en sanning om människor. En person kan tycka många olika saker som inte passar på en enda linje.

I Sverige började man prata mer om GAL–TAN omkring 2016. År 2018 kom ordet med på en lista över nya ord. Då kände många till det. Men forskare är inte helt eniga om modellen. Vissa tycker att den är bra. Andra tycker att den är för enkel. Så är det ofta med modeller: de hjälper oss att tänka, men verkligheten är mer komplicerad.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
politik	hur man styr ett land och bestämmer regler tillsammans
höger och vänster	en vanlig linje för att dela in politiska åsikter
ekonomi	allt som har med pengar att göra
skatt	pengar som man betalar till staten
bidrag	pengar som samhället ger till en person som behöver hjälp
modell	ett enkelt sätt att förklara något som är svårt
statsvetare	en forskare som studerar politik och samhälle
miljö	naturen runt oss, till exempel luft, vatten och djur
mångfald	att människor är olika, till exempel olika kultur och språk
verktyg	något man använder för att göra eller förstå något

Läsförståelsefrågor

---

1. Vad handlar höger-vänster-linjen oftast om?
  1. Mest om pengar och ekonomi, till exempel skatt och bidrag.
  2. Mest om vädret och årstiderna.
  3. Mest om sport och musik.
2. Vad är GAL-TAN?
  1. Ett nytt politiskt parti i Sverige.
  2. En modell som forskare använder för att beskriva värderingar.
  3. En lag som alla måste följa.
3. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
  1. GAL-TAN är en andra linje vid sidan av höger och vänster.
  2. GAL-TAN är en helt säker sanning om alla människor.
  3. Ordet kom med på en lista över nya ord år 2018.
4. Varför säger texten att GAL-TAN bara är en modell? Svara med egna ord.
5. Är alla forskare eniga om modellen? Vad säger texten?

Diskussionsfrågor

- Vilka frågor tycker du är viktiga i ett samhälle? Är de mest om pengar eller om något annat?
- Texten säger att en modell hjälper oss att tänka, men att verkligheten är mer komplicerad. Håller du med?
- Varför kan det vara svårt att sätta en människa på en enda linje?
- **Skriv (4 meningar):** Skriv om en fråga i samhället som du tycker är viktig. Förklara varför den är viktig för dig.